

Titlul proiectului

NON-FOR-LESL

Învățarea non formală poate preveni abandonul școlar

Raport european:

Prevenirea abandonului școlar prin recunoașterea și
validarea învățării non formale, în cadrul educației formale-
de la teorie la practica școlară

1. Introducere

Proiectul NONFORLESL își propune să abordeze una dintre cele mai importante provocări din Europa, și anume părăsirea /abandonarea timpurie a școlii. Prin urmare, contribuie la eforturile țărilor europene de a atinge scopul principal stabilit în Strategia Europei 2020 de a reduce fenomenul de abandon scolar timpuriu (Early School Leaving) la mai puțin de 10 procente.

Conform Comisiei Europene referitor la reducerea fenomenului de abandon scolar timpuriu (Early School Leaving):

“ A reduce fenomenul de abandon scolar timpuriu (Early School Leaving) la mai puțin de 10 procente până în 2020 , este o țintă majoră pentru a atinge un număr de obiective cheie în Strategia Europei 2012 și totodată, unul dintre cele cinci obiective de referință din cadrul strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale(ET 2020).

Europa 2020, evidențiază trei priorități care se susțin reciproc: “creșterea inteligentă”, bazată pe cunoștințe și inovație, “creștere de durată” promovând o economie ecologică și o “creștere favorabilă incluziunii “stimulând ocuparea forței de muncă și coeziunea socială.

Ratele ridicate ale fenomenului de abandon scolar timpuriu (Early School Leaving) sunt în detrimentul obiectivului de a face din învățarea pe tot parcursul vieții o realitate și totodată ,o constrângere pentru o creștere inteligentă ,favorabilă incluziunii în Europa.

Deși din 2003 , când Consiliul pentru Educație a stabilit el însuși o valoare de referință pentru reducerea ratei medii a fenomenului de abandon scolar timpuriu (Early School Leaving) la mai puțin de 10 procente până în 2010, și multe eforturi au fost facute de statele membre în abordarea fenomenului de abandon scolar (Early School Leaving), în 2009, rata fenomenului de abandon scolar timpuriu (Early School Leaving) era de 14.4 %, reprezentând o scădere de doar 3.2 %față de procentul din 2000.

Ca urmare, Consiliul și-a reînnoit angajamentul față de valoarea de referință de 10%, cu o nouă dată-țintă 2020.

Raportul de mai sus al Comisiei Europene reflectă politicile pe care statele membre le-au adoptat din 2003 pentru a reduce fenomenul de abandon scolar timpuriu (Early School Leaving).

Strategiile cuprinzătoare care au fost adoptate de țările Uniunii Europene pot fi rezumate în trei categorii principale:

-Prevenția-(educația școlară timpurie și îngrijire, măsuri la nivel de sistem) precum “ Educație preșcolară de înaltă calitate pentru toți în Suedia, politicile de desegregare adoptate în Ungaria și Bulgaria, măsuri de discriminare pozitivă adoptate în Cipru prin alocarea de resurse suplimentare pentru școlile cu populație școlară dezavantajată (E.g. Zonele prioritare de învățământ (Cipru), Programul ambiție reușită (Franța), permeabilitatea crescândă a

căilor educaționale, consolidarea căilor vocaționale (e.g. Oferind alternative atractive la fenomenul de abandon scolar timpuriu (Early School Leaving).

Intervenția- (măsuri la nivelul școlii, măsuri centrate pe elev) precum școlile ca i comunități de învățare (Proiectul Educațional din Mediul Rural din România), sisteme de avertizare timpurie (Portal de absență digitală în Olanda), sporirea intervențiilor părinților (Comunitatea Școala de Acasă Liaison, în Irlanda), formarea cadrelor didactice, abilitarea și motivarea (Proiectul Comenius : THE GOLDEN care are drept scop îmbunătățirea competențelor cadrelor didactice în a gestiona situațiile dificile de la clasă, activități extra-curriculare (Școli deschise în Napoli), învățare personalizată (programe personalizate pentru succes educațional în Franța), orientare îmbunătățită (Orientare în cariera în Olanda)

-Compensare – (cea de a doua șansă, reintegrarea de masă E&T, sprijin cuprinzător) precum Fundația Belvarosi Tonada Alatpitvany în Ungaria care este o a doua șansă la școală, sprijin pentru reintegrarea în învățământul de masă (Proiectul de Învățare pentru tinerii adulti în Slovenia, Clasele de tranziție în Franța), recunoașterea și validarea învățării anterioare (Inițiativa unor noi oportunități în Portugalia).

Proiectul NONFOR LESL poate fi grupat în cadrul măsurilor adoptate pentru intervenția la nivelul școlilor deoarece se adresează multor aspecte explorate de țările Uniunii Europene (abilitarea și motivația, învățarea personalizată, măsuri centrate pe elev, activități extra-curriculare), dar în același timp conține elemente de natură să prevină ESL, ca instrument ce urmează să fie produs și adaptat pentru elevii cu risc de abandon pentru a-i motiva să își schimbe decizia.

S-a spus că NONFORLES L vine să umple golurile care apar în legătură cu măsurile practice și care afectează politicile educaționale și implementarea curriculumului, precum și predarea, învățarea și evaluarea.

Având în vedere cele de mai sus, cu scopul de a promova obiectivele proiectului NONFORLES L cei șase parteneri ai Consorțiului au fost implicați într-o analiză comparativă a principalelor subiecte supuse investigației: (a) părăsirea timpurie a școlii (ESL), (b) validarea învățării non-formale din cadrul educației non-formale și (c) evaluarea elevilor.

În următorul raport, o încercare va fi făcută să:

-Prezinte perspectiva EU a celor două aspecte principale care fac obiectul investigației : fenomenul de abandon scolar timpuriu (Early School Leaving) și validarea învățării non-formale.

-Tragă concluzii având în vedere rezultatele celor cinci rapoarte naționale.

-Prezinte rapoartele celor cinci țări partenere (România, Italia, Grecia, Germania și Cipru) în legătură cu principalele probleme de interes, atât la nivel teoretic cât și practice, realizate printr-un sondaj de cercetare în rândul profesorilor și al elevilor.

2. Perspectiva Uniunii Europene în legătură cu părăsirea timpurie a școlii (ESL)

ESL este un fenomen complex care este tot mai mult recunoscut ca fiind una dintre principalele provocări cu care se confruntă societățile europene. ESL poate provoca

consecințe serioase, nu doar în ce îi privește pe elevi și familiile lor, dar și asupra societății ca întreg, producând astfel costuri economice și sociale.

La nivelul individual al abandonului școlar timpuriu, consecințele pot fi văzute pe parcursul vieții lor, prin reducerea șanselor de a lua parte la aspectele sociale, culturale și economice ale societății. Acesta, crește o dată în plus, riscul șomajului, al sărăciei și al excluziunii sociale. Efectele pot fi văzute și în viețile copiilor lor, deoarece decizia lor de a părăsi de timpuriu școala reduce și șansele copiilor lor de a reuși în școala.

În același timp, sunt raportate efecte la nivelul economiei și al societății, deoarece ratele abandonului școlar au efecte pe termen lung asupra dezvoltării societății și al creșterii economice. Tinerii care abandonează școala de timpuriu tind să participe mai puțin la procesele democratice și sunt cetățeni mai puțin activi. Inovația și creșterea se bazează pe forță de muncă calificată, nu doar în domeniul de înaltă tehnologie, ci în întreaga economie.

Este recunoscut pe scară largă că, viitorul Europei depinde de tineretul său. Prin Strategia Europa 2020, Uniunea Europeană își propune să susțină mai bine oamenii tineri, permitându-le să își dezvolte pe deplin talentele atât pentru binele propriu cât și pentru beneficiul economiei și al societății. Conform Comisiei Europene referitor la reducerea fenomenului de abandon școlar timpuriu (Early School Leaving).

A reduce fenomenul de abandon școlar timpuriu (Early School Leaving) la mai puțin de 10 procente până în 2020, este o țintă majoră pentru a atinge un număr de obiective cheie din Strategia Europei 2020 și totodată, unul dintre cele cinci obiective de referință din cadrul strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale (ET 2020).

Europa 2020, evidențiază trei priorități care se susțin reciproc: "creșterea inteligentă", bazată pe cunoștințe și inovație, "creștere de durată" promovând o economie ecologică și o "creștere favorabilă incluziunii" stimulând ocuparea forței de muncă și coeziunea socială.

În anii recentți, membrii Uniunii Europene și-au unit forțele ca să abordeze problema de mai sus, căci fenomenul de abandon școlar timpuriu (Early School Leaving) necesită angajamente politice puternice. În iunie 2011, Uniunea Europeană a publicat Recomandările Consiliului privind politicile de a reduce abandonul școlar și de a încuraja toate statele membre să urmeze recomandările cu scopul de a reduce rata Esl la 10 % până în 2020.

Ca rezultat, multe acțiuni au fost adoptate cu scopul de a crea politici cuprinzătoare împotriva abandonului școlar centrându-se pe prevenție, intervenție și compensare.

Cu toate că motivele pentru abandonul școlar timpuriu (Early School Leaving), sunt strict individuale, personale, totuși rapoartele Uniunii Europene identifică niște caracteristici recurente. Fenomenul de abandon școlar timpuriu (Early School Leaving) pare să fie strâns legat de dezavantajul social și nivelul precar de educație. Fenomenul de abandon școlar timpuriu (Early School Leaving) este de asemenea, influențat de factori educaționali, de circumstanțele individuale precum și de condiții social-economice.

Dupa cum s-a raportat într-un raport al Comisiei Europene, fenomenul de abandon scolar timpuriu (Early School Leaving) este mai degrabă un proces decât un eveniment one-off. Începe deseori în școala primară, odata cu primele experiențe de eșec școlar și duce la creșterea înstrăinării față de școală. Principalii factori educaționali pot fi rezumați în următoarele: traziția dintre școli sau dintre diferite niveluri de educație, nepotrivirile dintre curriculum și nevoile elevilor, sprijin insuficient orientat către elevi pentru a face față dificultăților emoționale, sociale și educaționale și de a rămâne în educație, răspuns insuficient față de stilurile diferite de învățare ale elevilor, sprijin insuficient pentru profesori pentru a putea răspunde nevoilor schimbătoare, modalități de învățare insuficient personalizate și flexibile pentru a motiva elevii spre forme active de învățare.

3. Perspectiva Uniunii Europene în legătură cu validarea învățării non-formale și formale

Validarea rezultatelor învățării și anume a cunoștințelor, abilităților și a competențelor, dobândite prin intermediul învățării formale și non-formale, poate juca un rol important în îmbunătățirea inserției profesionale și a mobilității, precum și creșterea motivației pentru învățarea pe tot parcursul vieții, în special în cazurile de dezavantaj socio-economic sau de calificare slabă.

Într-un timp în care Uniunea Europeană se confruntă cu o serioasă criză economică care a cauzat o creștere bruscă a șomajului, în special în rândul tinerilor, și în contextul îmbătrânirii populației, validarea cunoștințelor relevante, abilităților și competențelor are o contribuție cu atât mai mare în îmbunătățirea funcționării pieței forței de muncă, în promovarea mobilității și în sporirea competitivității și a creșterii economice.

Recomandarea Consiliului European din decembrie 2012, indeamnă statele membre să continue cu validarea învățării non-formale și formale deoarece acest tip de învățare joacă un rol important în creșterea inserției profesionale și a mobilității, odată cu creșterea motivației pentru LLL în mod special în cazul persoanelor dezavantajate social-economic și cu un nivel de calificare slab.

Bazându-se pe cele de mai sus, eforturi diferite au fost făcute la nivelul școlii pentru a interveni și a monitoriza motivația și interesul elevilor față de școală. Este recunoscut că, eforturile Uniunii Europene făcute în ultimii cinci ani, în domeniul învățării formale, non-formale și informale poate contribui la cele enunțate mai sus. Introducerea în școli a necesității recunoașterii și validării învățării non-formale și formale a elevilor, dobândite în cadrul activităților extra-curriculare poate juca un rol important pentru finalizarea școlii formale.

Cercetările au arătat că, deși de cele mai multe ori învățarea are loc într-un cadru formal, învățarea valoroasă se petrece în mod involuntar în viața de zi cu zi, ceea ce reprezintă "o sursă importantă de capital uman". În orice caz, o mare parte a acestei învățări nu este vizibilă, deoarece capacitățile elevului nu pot fi ușor dovedite și validate cu scopul de a fi folosite de

societate. Raportul OECD din 2010 prevede că , recunoașterea poate permite elevilor să își finalizeze educația formală mai repede, mai eficient și mai ieftin , în timp ce recunoașterea învățării non-formale și informale poate, de asemenea, ajuta angajatorii și muncitorii în obținerea unei slujbe potrivite.

În conformitate cu OECD (2010), validarea și recunoașterea învățării non-formale și informale poate crea următoarele tipuri de beneficii:

- Beneficii economice prin reducerea costurilor directe și de oportunitate a învățării formale ,permitând capitalului uman să fie utilizat în mod productiv.
- Beneficii educaționale care stau la baza LLL și a dezvoltării carierei.
- Beneficii sociale prin îmbunătățirea echității și consolidarea accesului la educație în viitor și pe piața forței de muncă pentru categoriile defavorizate.
- Beneficii psihologice, prin conștientizarea indivizilor de capacitățile proprii și prin validarea valorii lor.

Implicând toți elevii, dar mai ales pe cei care prezintă un grad de risc, în învățarea auto-dirijată și personalizată prin intermediul instrumentelor ICT (OER) În Medii educaționale Deschise, se poate contribui la eforturile societăților de a se lupta cu provocările educaționale și sociale, în mod deosebit cu fenomenul de abandon scolar timpuriu (Early School Leaving).

4.Rezultatele intelectuale: procedura urmată

Așa cum s-a menționat mai sus, primul rezultat intelectual ce urmează să fie produs ca parte a Proiectului NONFORLESL fost raportul de Analiză Comparativă: prevenirea fenomenului de abandon scolar timpuriu (Early School Leaving) prin recunoașterea și validarea învățării non-formale din cadrul educației formale- de la teorie la practica școlară.

Obiectivele primului rezultat intelectual sunt:

- Să investigheze scena actuală între parteneri în legătură cu abandonul scolar timpuriu (Early School Leaving) , evaluarea elevilor și recunoașterea și validarea învățării non-formale în școala formală.
- Să identifice principalele arii în legătură cu predarea, învățarea și evaluarea performanțelor elevilor , care trebuie să fie abordate pentru a interveni la nivelul școlii.
- Să identifice prin sondaj punctele de vedere ale elevilor și ale profesorilor în legatuăa cu problemele de mai sus.
În scopul de a realiza cele de mai sus, partenerii au fost implicați în trei activități principale precum cele descrise :

-Activitatea `1 (O1 A1): studiul cantitativ al sondajului

Activitatea 3(O1 A2): revizuirea literaturii-analiza documentelor cu privire la aspectele principale care fac obiectul investigației – procedura care trebuie urmată pentru punerea în aplicare a ideii proiectului

-Activitatea 3 (o1 A3) raport comparativ pentru toți partenerii

5.Rezumatul concluziilor

ESL este o problemă complexă cauzată de un proces cumulativ de dezangajare. Este rezultatul unor motive personale, sociale, economice, educaționale și legate de familie. Școala joacă un rol important în abordarea fenomenului de abandon scolar timpuriu (Early School Leaving), dar ele nu pot și nu trebuie să lucreze în mod separat. Abordările cuprinzătoare care se concentrează pe cauzele esențiale ale fenomenului de abandon scolar timpuriu (Early School Leaving), sunt necesare pentru a reduce fenomenul de abandon scolar timpuriu (Early School Leaving). Reducerea fenomenului de abandon scolar timpuriu (Early School Leaving) poate ajuta cu privire la integrarea tinerilor pe piața forței de muncă, și la ruperea ciclului de deprivare care conduce la excluziunea socială a prea mulți tineri.

Bazat pe rapoartele partenerilor, toate țările Consorțiului, România, Italia, Grecia, Germania și Cipru au făcut eforturi substanțiale pentru a lupta cu această problemă, și au luat măsuri la toate nivelurile: prevenire, intervenție și compensare.

Bazat pe ultimele rapoarte oficiale, ESL este văzut ca o mare provocare în România (17.4%) și Italia (17.6%) în timp ce în Grecia (11.4%), Germania(10.5%) și Cipru (11.4%), provocările ESP par, însă, să fie sub control.

Potrivit cu EUROSTAT 2014 scena cu fenomenul de abandon scolar timpuriu (Early School Leaving) pare să fie următoarea:

1. România- 17.7% cu un obiectiv național de 11.3% până în 2020
2. Italia- 15.6% cu un obiectiv național de 16% până în 2020
3. Grecia -9.3 % cu un obiectiv național de 9.7% până în 2020
4. Germania-9.7% cu un obiectiv național de 10% până în 2020
5. Cipru -7.9% cu un obiectiv național de 10 % până în 2020

Pe baza rapoartelor partenerilor, cele mai eficiente măsuri luate în lupta cu fenomenul de abandon scolar timpuriu (Early School Leaving) sunt:

Programul "A doua șansă" implementat în România pentru "a încuraja elevii care au renunțat la școală să se întoarcă la școală și să finalizeze învățământul obligatoriu și să obțină o calificare profesională.

- "Zonele de prioritate educațională" implementat în Cipru în regiunile dezavantajate social cu scopul de a oferi șanse egale la educație și să combată abandonul școlar, eșecul școlar, analfabetismul, marginalizarea educațională și excluziunea socială.

-Abandonarea "Hauptschule and Realschul" ca două școli separate și fuziunea acestor școli într-o școală completă.

Sondajele realizate în rândul elevilor și profesorilor au evidențiat următoarele rezultate:

- Principalii factori care determină elevii să abandoneze școala sunt: notele mici de la școală, slaba pregătire la materiile principale, lipsa de utilitate a unor materii, probleme personale și familiale și hărțuirea.

-Șansele posibile care pot fi introduse și care ar putea ajuta elevii să își finalizeze studiile sunt: O mai bună înțelegere în cazul problemelor familiale și personale, și o mai bună comunicare între școală și familie, identificarea talentelor și intereselor elevilor, introducerea evaluării pentru abilități din cadrul activităților ce țin de învățarea non-formală, introducerea de materii școlare interesante.

-Beneficiile introducerii validării învățării non-formale în școli sunt: motivația crescândă a elevilor de a veni la școală și de a studia mai mult, o imagine mai bună pentru elevii cu risc de abandon, asistență pentru elevi în vederea finalizării studiilor și o mai bună relație între profesori și elevi.

-Măsurile adoptate de profesori pentru a preveni fenomenul de abandon școlar timpuriu (Early School Leaving) sunt: consilierea elevilor și a părinților, o comunicare apropiată cu elevii și familiile lor, creșterea motivației elevilor și diferențiere în ceea ce privește evaluarea elevilor astfel încât aceștia să nu se confrunte cu eșecul școlar.

-Problemele identificate în cadrul sistemului educațional și care determină elevii să abandoneze școala: clasele supraaglomerate cu un număr mare de elevi, imposibilitatea profesorilor de la clasă de a oferi ajutor suplimentar elevilor care au nevoie, resurse financiare limitate, prea multe materii în curriculum național și incapacitatea evaluării formale de a înregistra și alte tipuri de învățare, altele decât materiile predate la școală.

-Problemele identificate în cadrul învățământului formal care determină elevii să abandoneze școala: evaluarea școlară centrată pe cunoștințe, predarea este la nivel teoretic, cu limite în ceea ce privește aplicabilitatea practică, din cauza timpului disponibil, canale de comunicare inadecvate, prea multe discipline școlare.

-Modalitatea prin care validarea învățării non-formale poate fi introdusă în procedurile școlare este:

-În forma unei evaluări suplimentare printr-un certificat ce va fi adăugat la portofoliul elevului care încurajează recunoașterea oficială a implicării extra-curriculare și a învățării elevului. Elevilor li se va cere dovada oficială a achizițiilor referitoare la învățarea non-formală dobândită.

-În forma unei evaluări parțiale, prin credite pe care elevii le pot obține și apoi adăugate la evaluarea lor generală.

-În forma unei evaluări interne în cadrul școlii unde elevilor li se va cere să dea dovada achizițiilor de cunoștințe și abilități.